

การมีส่วนร่วมของบุคลากรกับการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

The Participation of Staff of Bank for Agriculture and Agricultural Co-operatives in Implementation of the Mission on Social and Environment Responsibility

นภาพร สุพงษ์¹

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกับการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม 2) เพื่อศึกษาระดับการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของบุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของบุคลากรกับการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้กลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) แบ่งตามสายงานจากบุคลากรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจำนวน 335 คน เครื่องมือที่เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามประมาณค่า ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์โดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากร 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ใน

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในระดับมากที่สุด ระดับการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ 7 ด้าน ได้แก่ การกำกับดูแลกิจการที่ดี การปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน การปฏิบัติด้านแรงงาน การดูแลสิ่งแวดล้อม การดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรม การใส่ใจต่อผู้บริโภค และการพัฒนาและมีส่วนร่วมของชุมชน โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และการมีส่วนร่วมของบุคลากรมีความสัมพันธ์กับการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม บุคลากร

Abstract

This research aimed to 1) study participation level of staff of Bank for Agriculture and Agricultural Co-operatives in implementation of the mission on social and environmental responsibility 2) study the implementation level of the mission on social and environmental responsibility of staff of Bank for Agriculture and Agricultural Co-operatives 3) study the relationship between staff participation and implementation of the mission on social and environmental responsibility. The sample group consisted of 335 members of staff of Bank for Agriculture and Agricultural Co-operatives. The research tool was the questionnaire. Statistics for data analysis were percentage,

mean and standard deviation. And there was analysis of Pearson's Correlation Coefficient.

The research results showed that participation of staff in four aspects consisting of participation in decision-making, participation in implementation of activities, participation in receipt of benefits, and participation in evaluation was at a moderate level. After considering each aspect, the researcher found that participation in receipt of benefits was at the highest level. The implementation level of the mission on social and environmental responsibility of Bank for Agriculture and Agricultural Co-operatives in seven aspects consisting of good governance, compliance with the human rights principles, operation on labor, environmental conservation, fair operation of the business, paying attention to consumers and development and participation of community was at the highest level. After considering each aspect, the research found that each aspect had the highest mean. Staff participation correlated with implementation of the mission on social and environmental responsibility of Bank for Agriculture and Agricultural Co-operatives at a low level.

Keywords: participation, implementation of the mission on social and environmental responsibility, staff

บทนำ

สังคมในปัจจุบันได้ให้ความสนใจกับแนวคิดด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม (Corporate Social Responsibility หรือ CSR) กันอย่างแพร่หลาย

ซึ่งถือเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการปรับองค์การ ปรับแนวคิดให้มุ่งไป
สู่องค์การที่มีส่วนร่วมต่อความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม นอกเหนือจาก
การแสวงหาผลกำไรตามวัตถุประสงค์หลักขององค์การเอกชน วิสาหกิจ โดยทั่ว ๆ
ไป นับว่าความสนใจที่เกิดขึ้นนี้ ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี เท่ากับว่าตอนนี้สังคมได้เล็งเห็นถึง
เรื่องของการดูแลรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนทุกภาค
ส่วน ไม่ใช่เรื่องของคนใดคนหนึ่งตามที่ ดร.พิพัฒน์ ยอดพฤติการ (2551) กล่าวว่า
ในปัจจุบันเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมไม่สามารถที่จะผลักดันให้เป็น
ภาระของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้ ภาครัฐและเอกชนต่างมีบทบาทของตนเองในการทำ
หน้าที่ต่อสังคม ธุรกิจที่ไม่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมก็จะถูกตำหนิ
และกลายเป็นจำเลยของสังคม สูญเสียทั้งภาพลักษณ์และลูกค้าอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้
ขณะที่หน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่หลักในการบริการสังคมส่วนรวมอยู่แล้วหากปฏิบัติ
งานโดยขาดความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม หรือปล่อยให้เรื่อง
ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ของธุรกิจฝ่ายเดียว ก็ต้องได้รับ
การตำหนิและจำเป็นต้องรับบทบาทของตนเองเสียใหม่เช่นเดียวกัน อาจกล่าว
ได้ว่าแนวคิดเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม จึงควรได้รับการสนับสนุน
ส่งเสริมให้เป็นค่านิยมหลักของสังคม เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวทางที่จะ
มุ่งเน้นผลประโยชน์ระยะยาวมากกว่าระยะสั้น และมีกระบวนการที่ส่งเสริมการ
พัฒนาและการเติบโตอย่างยั่งยืนให้กับองค์การ ไม่ใช่เป็นเพียงแค่แนวคิดในระยะสั้น
ที่ผ่านมาแล้วก็ผ่านไป แต่ในขณะเดียวกันการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อ
สังคมและสิ่งแวดล้อมให้ประสบความสำเร็จ ควรเริ่มต้นที่การปลูกฝัง “คน”
ในองค์การ ซึ่งรวมทั้งผู้บริหารและบุคลากรในทุกระดับให้มีจิตสำนึกความรับผิด
ชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีส่วนร่วม
การให้บุคลากรมีส่วนร่วมในองค์การนั้น บุคลากรจะต้องมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องใน
การดำเนินการหรือปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ เป็นผลให้บุคลากรนั้นมีความผูกพัน
(Commitment) ต่อภารกิจและองค์การในที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้ลดช่องว่างของ

กระบวนการในการขับเคลื่อนภารกิจความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในองค์กร และยังเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการพัฒนาศักยภาพขององค์กรในการขับเคลื่อนภารกิจนี้อย่างยั่งยืน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นสถาบันการเงินเพื่อพัฒนาชนบทแห่งแรกของประเทศไทย ที่มีบทบาทและภารกิจหลักในการสนับสนุนเงินทุนแก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และประชาชนในภาคชนบท เพื่อให้เกษตรกรไทยหลุดพ้นจากความยากจนและการถูกเอาเปรียบจากพ่อค้านายทุนทั้งหลาย พร้อมทั้งยกระดับฐานะความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้นในการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยภารกิจส่วนใหญ่จะแทรกเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในกระบวนการดำเนินงาน และในนโยบายการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (CSR in Process) รวมถึงการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มุ่งส่งเสริมการดำเนินกิจการ การประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์องค์กร โดยที่ผ่านมามาธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้มอบหมายให้กรรมการผู้บริหารและพนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเชิงบูรณาการ โดยผ่านบุคลากร ตัวแทนของธนาคารและอาศัยชุมชนเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนโครงการ (CSR after Process) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจึงได้กำหนดกรอบแผนการดำเนินงานด้านสังคมขึ้น โดยมุ่งหวังสร้างความมั่นคงและยั่งยืนอย่างสมดุลให้กับเกษตรกร ชุมชน สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ทุกภาคส่วนตลอดจนการดำเนินกิจการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร การดำเนินงานด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จึงเป็นการลงทุนเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงานพัฒนาอย่างยั่งยืน ไม่ก่อเกิดผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการขับเคลื่อนภารกิจ กิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ นั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจและการมีส่วนร่วมของบุคลากร คณะกรรมการ ผู้บริหารของธนาคารเพื่อการเกษตรและ

สหกรณ์การเกษตร รวมถึงเกษตรกร สมาชิกชุมชน และประชาชนทั่วไปให้ตระหนักถึงเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่มุ่งบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นมิตรต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อความยั่งยืนแห่งอนาคต (Sustainable Future) ของเกษตรกร สังคม องค์กร และประเทศชาติต่อไป

ทั้งนี้จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า การที่จะทำให้อุบลลากรเล็งเห็นถึงความสำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมนั้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรภายในองค์กรก่อนเป็นอันดับแรก แต่ทั้งนี้การได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารนั้นยังไม่เพียงพอต่อความมุ่งหวังของธนาคาร และด้วยเหตุผลนี้เองจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคลากรกับการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยจะได้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากร อีกทั้งแนวทางที่จะช่วยสนับสนุนให้การขับเคลื่อนภารกิจความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เกิดการมีส่วนร่วมสูงสุด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในงานพัฒนาบุคลากรให้เกิดการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนภารกิจอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกับการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อศึกษาระดับการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของบุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของบุคลากรกับการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหาทางวิชาการ ศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรตามวงจรการมีส่วนร่วมของโคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff) ประกอบด้วย 4 ลักษณะ ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลและศึกษาการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมตามหลักมาตรฐานว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ตามหัวข้อหลัก (Core Subjects) 7 ประการของแผนการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรประกอบด้วย 7 ภารกิจ ดังนี้ การกำกับดูแลกิจการที่ดี (Organizational Governance) การปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน (Human Rights) การปฏิบัติด้านแรงงาน (Labor Practices) การดูแลสิ่งแวดล้อม (The Environment) การดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรม (Fair Operating Practices) การใส่ใจต่อผู้บริโภค (Consumer Issues) และการพัฒนาและมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Involvement and Development)

2. ด้านประชากร บุคลากรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสำนักงานใหญ่ จำนวน 2,059 คน²

3. ด้านกลุ่มตัวอย่าง พิจารณาจากกลุ่มบุคลากรทั้ง 13 สายงานของธนาคาร ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณเท่ากับ 335 คน จากการใช้สูตรของ Taro Yamane

ปัญหาของการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของบุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรกับการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับใด

2. การขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของบุคลากรธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรอยู่ในระดับใด

² ข้อมูลฝ่ายทรัพยากรบุคคล มีนาคม 2556

3. การมีส่วนร่วมของบุคลากรมีความสัมพันธ์ต่อการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

การมีส่วนร่วมของบุคลากรมีความสัมพันธ์กับการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อพัฒนาเป็นแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติโดยใช้สถิติพรรณนา วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการอธิบายสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติ t – test จำแนกตามลักษณะทางประชากรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้เสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเรื่องความสอดคล้องของเนื้อหาโดยให้ได้ค่า IOC (Index of Item–Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.5–1.0 และปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิเคราะห์เป็นรายข้อใช้วิธีคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach’s Alpha Coefficient) ด้วย โปรแกรม SPSS ซึ่งจะต้องมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป

การอภิปรายผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของบุคคลากร

การมีส่วนร่วมของบุคคลากร	\bar{X}	S.D	ความหมายระดับการมีส่วนร่วม
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.70	.839	ปานกลาง
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม	3.71	.678	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.75	.734	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.05	.723	ปานกลาง
รวม	3.19	.608	ปานกลาง

ตารางที่ 1 จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคคลากรโดยรวมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พบว่า

1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่า กระบวนการการมีส่วนร่วมถือเป็นสิ่งสำคัญในดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายและตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน การกิจหรือโครงการต่าง ๆ ตั้งแต่การคิด การวางแผน การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติ การแก้ไขปัญหา และการติดตามและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของนฤมล หาญเชิงชัย (2544) เรื่องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมของพนักงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีธนาคารในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ตำแหน่งงานที่มีความแตกต่างกันมีผลต่อการเข้าร่วม โดยสรุปลักษณะกิจกรรมต่าง ๆ ที่พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมมักเป็นกิจกรรมรูปแบบระยะสั้น ๆ ไม่ใช่เวลานานนัก และเป็นลักษณะบริจาคสิ่งของหรือเงินมากกว่า เนื่องจากภาระหน้าที่การทำงานที่หนัก ซึ่งไม่สอดคล้องกับคำกล่าวตามที่มยุรี ต้นตียะวงศ์ษา (2546) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมควรเริ่มต้นของกระบวนการตั้งแต่การกำหนดปัญหาเพื่อนำไปสู่การร่วมคิดหาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ร่วมวางแผนในการแก้ไขปัญหาและร่วมตัดสินใจซึ่งจะทำให้รู้ถึงการเป็นส่วนหนึ่งของ

ปัญหา เกิดความเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ซึ่งจะทำให้การดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ ร่วมกันนำไปสู่การตัดสินใจ มุ่งมั่นในการที่จะประกอบกิจกรรมบริหารจัดการ รวมถึงติดตามประเมินผลเป็นการมีส่วนร่วมบนความเสมอภาคเท่าเทียมกันของทุกคน ทุกระดับ

1.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม

จากผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปแล้ว หมายถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจเพียงอย่างเดียวยังใช้การตัดสินใจควบคู่ไปกับการดำเนินงาน (Implementation) ด้วยซึ่งบุคลากรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตรสามารถนำเอาประโยชน์ที่ได้จากการเข้าโครงการหรือดำเนินกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน และบุคลากรก็มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม อาทิ บริจาคสิ่งของ วัสดุ อุปกรณ์ให้กับโครงการหรือกิจกรรม ความรับผิดชอบต่อสังคมของธนาคาร มีส่วนร่วมออกแรงหรือสละเวลาในการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธนาคาร การมีส่วนร่วมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธนาคาร มีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครเข้าร่วมกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมของธนาคาร และการมีส่วนร่วมในการจัดกลุ่มย่อยของสายงานหรือฝ่ายงานในการทำกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของไพรัช ต้นอุด (2552) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำและประชาชนในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งเมืองน่าอยู่ : กรณีศึกษา เทศบาลเมืองแกนพัฒนา อำเภอมะแม่ง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนจะแสดงออกในลักษณะการตัดสินใจการควบคุม กำกับดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน ส่วนประชาชนแสดงออกในลักษณะของการปฏิบัติตามแผน ภายใต้การตัดสินใจด้วยตนเอง ประชาชนได้รับผลประโยชน์คือ ปัญหาของชุมชนได้รับการแก้ไข ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชนมากขึ้น จึงได้รับบพัฒนาชุมชนมากขึ้น

1.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

จากผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์นั้นมีสองนัย คือ เป็นทั้งการร่วมรับผลประโยชน์และร่วมรับผลสืบเนื่องในทางลบจากโครงการพัฒนา ผลประโยชน์ที่ได้รับ โดยที่บุคลากรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสามารถนำเอาประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม มาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมฯ ให้กับชุมชนและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับจณิน เอี่ยมสะอาด (2550) ที่กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับการพึ่งพาตนเองและการควบคุมทางสังคมและการได้รับผลประโยชน์ (Obtaining Benefits) เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ฐานที่เท่ากัน ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคมหรือวัตถุก็ได้

1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าบุคลากรของธนาคารมีส่วนร่วมในการควบคุม ดูแลรักษาโครงการหรือกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคาร บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการสำรวจความต้องการ ความคิดเห็นต่าง ๆ ของพนักงานที่จะเข้าร่วมภารกิจความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามความต่อเนื่องของภารกิจความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารยังไม่เต็มที่ สอดคล้องกับปรีดา เจษฎารางกุล (2550) ถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาว่าการปฏิบัติตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุตามเป้าหมายนั้นจะต้องมีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรมที่ได้ทำไว้ได้ประโยชน์ได้ตลอดไป

ตารางที่ 2 แสดงระดับการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ โดยจำแนกเป็นโดยภาพรวม

การขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	\bar{X}	S.D	ความหมายระดับการขับเคลื่อน
1. การกำกับดูแลกิจการที่ดี	4.33	.563	มากที่สุด
2. การปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน	4.42	.603	มากที่สุด
3. การปฏิบัติด้านแรงงาน	4.30	.574	มากที่สุด
4. การดูแลสิ่งแวดล้อม	4.34	.604	มากที่สุด
5. การดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรม	4.29	.642	มากที่สุด
6. การใส่ใจต่อผู้บริโภค	4.43	.578	มากที่สุด
7. การพัฒนาและมีส่วนร่วมของชุมชน	4.44	.609	มากที่สุด
รวม	4.36	.477	มากที่สุด

ตารางที่ 2 จากการศึกษาในระดับการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์โดยจำแนกเป็นด้าน พบว่า

2.1 การกำกับ ดูแล กิจการที่ดี (Organizational Governance)

จากผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่ช่วยส่งเสริมให้บุคลากรมีการพัฒนาขีดความสามารถอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นประโยชน์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้องค์กรทั้งระยะสั้นและระยะยาว ในทางปฏิบัติบุคลากรมีการให้บริการลูกค้าให้ได้รับความพึงพอใจสูงสุด โปร่งใส ถูกต้อง และสามารถตรวจสอบได้ ถือเป็น การปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของธนาคาร

2.2 การขับเคลื่อนภารกิจด้านการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน (Human Rights)

จากผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยบุคลากรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติต่อลูกค้าทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน ลูกค้าทุกกลุ่ม

ทุกเชื้อชาติศาสนา ทั้งหญิงชายทุกวัย โดยเท่าเทียมมิได้มีการเลือกปฏิบัติ ทั้งบริการทางการเงินของธนาคาร การเปิดเผย ข้อมูลข่าวสาร การตรวจสอบข้อมูลตามข้อกฎหมายหรือข้อกำหนดต่าง ๆ อีกทั้งบุคลากรยังสามารถแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินการที่ส่งผลประโยชน์ต่อส่วนร่วมได้อีกด้วย

2.3 การปฏิบัติด้านแรงงาน (Lab our Practices)

จากผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้และความสามารถของบุคลากร และยังคำนึงถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของบุคลากร ตามมาตรฐานทรัพย์สินและคำนึงถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เช่น กล้องโทรทัศน์วงจรปิด รถยนต์ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องนับธนบัตร เครื่องตรวจจับระเบิดในพื้นที่เสี่ยงภัย เป็นต้น ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมให้พนักงานมีความสุขในการทำงาน จึงมีการปรับสภาพแวดล้อมการทำงานโดยการก่อสร้างปรับปรุงสำนักงานสาขาและหน่วยอำเภอทั่วประเทศตามโครงการ

2.4 การดูแลสิ่งแวดล้อม (The Environment)

จากผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยหน่วยงานมีโครงการต่าง ๆ ที่ช่วยประหยัดพลังงาน ลดมลภาวะ มลพิษให้กับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการนำน้ำทิ้งที่ผ่านการบำบัดกลับมาใช้รดสนามหญ้าและต้นไม้เพื่อความประหยัดและให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.5 การดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรม (Fair Operating Practices)

จากผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยที่ภารกิจหลักของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมีส่วนในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นสำคัญ คือ การสนับสนุนเงินทุนให้ความช่วยเหลือทางการเงินและสนับสนุนการพัฒนาแก่กลุ่มเป้าหมายในชนบทไทย ทั้งเกษตรกร ผู้ประกอบการ กลุ่มบุคคล องค์กร ชุมชน และสหกรณ์ทุกประเภท ที่เป็นองค์ประกอบในระบบเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ เพื่อให้เกษตรกรไทยหลุดพ้นจากความยากจน และการถูกเอารัดเอาเปรียบ

จากพ่อค้านายทุนทั้งหลาย พร้อมทั้งยกระดับฐานะความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้น นอกจากนี้แล้วยังมีภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลในการบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกร เช่น ภาระหนี้สิน ราคาผลผลิตตกต่ำ โครงการรับจำนำผลิตผลการเกษตร และมาตรการเร่งด่วนฉุกเฉินอื่น ๆ

2.6 ความใส่ใจต่อผู้บริโภค (Consumer Issues)

จากผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยหน่วยงานจัดให้มีพนักงานพัฒนาธุรกิจดูแลเกษตรกร ลูกค้าประจำพื้นที่รวมทั้งจัดให้มีอาสาสมัครที่ปรึกษาทางการเงินภาคครัวเรือนซึ่งเป็นเกษตรกรจิตอาสาเป็นที่ยอมรับของชุมชน ช่วยทำหน้าที่ที่เลี้ยงให้คำแนะนำในระดับหมู่บ้านอีกด้วย เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทางของผู้บริโภค

2.7 การพัฒนาและมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Involvement and Development)

จากผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรทำการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องจริงจังตลอดมา โดยยึดเกษตรกรและชุมชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาตามสภาพภูมิสังคมและภูมิประเทศ ภายใต้โครงการชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่ และโครงการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรยังคงขยายผลอย่างต่อเนื่องต่อไป รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมด้านการศึกษา วัฒนธรรมและกีฬา โดยมุ่งสะท้อนความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมตามหลักการมาตรฐานสากล ภายใต้การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการธนาคาร ผู้บริหาร พนักงาน และลูกค้า เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและมั่นคง

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของบุคลากรกับการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจำแนกตามการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม	การมีส่วนร่วมของบุคลากร		
	r	Sig.	ลำดับที่
1. การกำกับดูแลกิจการที่ดี	.232	.00**	1
2. การปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน	.101	.073	-
3. การปฏิบัติด้านแรงงาน	.048	.395	-
4. การดูแลสิ่งแวดล้อม	.172	.00**	2
5. การดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรม	.066	.245	-
6. ความใส่ใจต่อผู้บริโภค	.062	.274	-
7. การพัฒนาและมีส่วนร่วมของชุมชน	.043	.444	-

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของบุคลากรกับการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พบว่า

3.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความสัมพันธ์กับการขับเคลื่อนภารกิจความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในด้านการพัฒนาและมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับต่ำแสดงให้เห็นว่ากระบวนการการมีส่วนร่วมถือเป็นสิ่งที่สำคัญในดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ภารกิจหรือโครงการต่าง ๆ ตั้งแต่การคิด การวางแผน การตัดสินใจ การลงมือปฏิบัติ การแก้ไขปัญหา และการติดตามและประเมินผล สอดคล้องกับปรีดา เจริญวารางกุล (2550) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนใน

การพัฒนาชุมชน ซึ่งพบว่า การสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชนจึงมีส่วนสำคัญ ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาชุมชนใน ท้องถิ่นนั้น ๆ นอกจากนั้น การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมอย่างสูงสุด หมายถึง การเปิด โอกาสในด้านการร่วมลงทุนและการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและ สาเหตุต่าง ๆ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตลอดจนกระทั่งการควบคุม และติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรมจะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการมี ส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

3.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์กับการขับเคลื่อนภารกิจ ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตรในด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี การปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน การ ปฏิบัติด้านแรงงาน การดูแลสิ่งแวดล้อม การพัฒนาและมีส่วนร่วมของชุมชน ในระดับ ค่อนข้างต่ำ และระดับต่ำ แสดงให้เห็นว่าบุคลากรจะเข้ามาส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) นั้น อาจจะต้องประกอบด้วยแรงจูงใจที่มีส่วนช่วยในการชักชวน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสิ่งต่าง ๆ ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับชัยวรรณ สมศรีรัตน์ (2548) ได้ศึกษาเรื่องการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของพนักงานเขื่อนภูมิพลในการ จัดการสิ่งแวดล้อมของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ศึกษาลักษณะและระดับ การมีส่วนร่วมของพนักงานเขื่อนภูมิพลในการจัดการสิ่งแวดล้อมของการไฟฟ้า ฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า พนักงานมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม มีส่วนร่วมออกแรงหรือสละเวลาในการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมความรับผิดชอบต่อ สังคม ส่งผลให้กิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ บรรลุวัตถุประสงค์ตรงตามเป้าหมาย

3.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการขับเคลื่อน ภารกิจความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตรในด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี การพัฒนาและมีส่วนร่วมของ ชุมชน ความใส่ใจต่อผู้บริโภค การดูแลสิ่งแวดล้อม การปฏิบัติด้านแรงงาน การปฏิบัติ ตามหลักสิทธิมนุษยชนและการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นธรรม ในระดับค่อนข้างต่ำ แสดงให้เห็นว่าการที่บุคลากรสามารถนำเอาประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมมาใช้ให้เกิด ประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน ซึ่งถือเป็นการยกระดับการพึ่งพาตนเองและ

แจกจ่ายผลประโยชน์ที่ตนได้รับสู่ชุมชนสอดคล้องกับพรชล ต้นอุตุ (2552) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้นำและประชาชนในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งเมือง นำอยู่ ศึกษาแนวคิด ประสบการณ์ ทางการเมือง การปกครอง การมีส่วนร่วมของ ผู้นำชุมชนและประชาชนในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งเมืองนำอยู่ และปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ในการพัฒนาชุมชนเน้นบทบาทหน้าที่ของทุกคนในชุมชนต้องช่วยกันตั้งแต่เริ่มเข้าร่วมโครงการ การดำเนินงาน การประเมินผล รวมไปถึงการแสดงความคิดเห็นผ่านเวทีประชาคม การทำแผนชุมชน และการรวมกลุ่มเพื่ออำนาจการต่อรองในขอบเขตของการตอบสนองความต้องการและแก้ปัญหาของชุมชน ประชาชนได้รับผลประโยชน์คือ ปัญหาของชุมชนได้รับการแก้ไข

3.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล มีความสัมพันธ์กับการขับเคลื่อนภารกิจความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในด้าน การกำกับดูแลกิจการที่ดี และการดูแลสิ่งแวดล้อมไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีระดับค่อนข้างต่ำ และระดับต่ำ แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุตามเป้าหมายนั้นจะต้องมีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรมที่ได้ทำไว้ได้ประโยชน์ได้ตลอดไปสอดคล้องกับวิริสุตา ศิริวงศ์ ณ อยุธยา (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กรธุรกิจไทย เพื่อศึกษาแนวคิดและแนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กรธุรกิจ ผลการศึกษาพบว่า องค์กรมีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายและปรัชญาขององค์กร และกระจายไปยังพนักงานระดับให้มีส่วนร่วม และมีความตระหนัก โดยปัจจัยที่เป็นแรงผลักดันคือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกองค์กร ลักษณะกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมมี 3 รูปแบบ คือ Corporate-driven CSR, Social-Driven CSR และทั้ง 2 แบบรวมกัน และองค์ประกอบกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการเลือกประเด็นความต้องการของสังคมมาทำเป็นโครงการ มีตัวชี้วัดและเป้าหมายแผนการดำเนินงานและวิธีการประเมินผล ซึ่งประเมินผลทั้งก่อนทำ ระหว่างทำ และหลังทำ

อภิปรายผลความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของบุคลากรกับการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของบุคลากรกับการขับเคลื่อนภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำจนถึงระดับต่ำ โดยเกิดจากระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง บุคลากรส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในด้านของการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งลักษณะการมีส่วนร่วมจะเป็นการเข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งพนักงานสามารถนำเอาประโยชน์ที่ได้จากการเข้าโครงการหรือกิจกรรมฯ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชนเท่านั้น ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ยังมีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้นต้องร่วมกันทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น การร่วมคิดและสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร ส่วนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้นจะทำให้ใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม สำหรับการมีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตามและประเมินผล จะช่วยในการบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ทำไว้ให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป สอดคล้องกับบทวิทยรัตน์ วิจิตพรชัย (2548) ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการสื่อสารที่เกิดขึ้นทั้งสองทาง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องการให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันค้นหาปัญหา วางแผน ดำเนินการแก้ปัญหาและการติดตามประเมินผลการแก้ปัญหา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาความสามารถในการจัดการ การใช้ การรักษา ทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในชุมชนและให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทางด้านเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะของสมาชิกของสังคม เช่นเดียวกับณัชชา วรณวรารักษ์ (2555) ที่ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม

ว่า หมายถึง การที่บุคคล หรือกลุ่มคนได้เข้าร่วมในกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้เกิดผลในทางใดทางหนึ่งที่ต้องการ ตั้งแต่เริ่มคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหาตลอดจนความรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ด้านองค์การ

1. องค์การควรมีการกำหนดนโยบายการดำเนินการขับเคลื่อนภารกิจ ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรของธนาคารมีส่วนร่วมอย่างสูงสุด หมายถึง การเปิดโอกาสในด้านกรมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุต่าง ๆ จนกระทั่งควบคุมและติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรม และร่วมบำรุงรักษาโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์สืบเนื่องต่อไป ด้านบุคลากร

1. การมีส่วนร่วมจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคลากรควรให้ความร่วมมือในการพัฒนา องค์การและปฏิบัติตามข้อกำหนด ตลอดจนยึดหลักการอย่างเคร่งครัดจึงจะเกิด ผลสัมฤทธิ์ที่ดีได้ บุคลากรทุกระดับคือหัวใจขององค์การ การที่บุคลากรเข้ามามี ส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ตามภารกิจของธนาคารจะทำให้ทุกคนได้ใช้ความสามารถทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์การจะส่งผลดีแก่องค์การ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ด้านองค์การ

1. องค์การควรใช้เวลาและโอกาสกับบุคลากรในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยแต่ละครั้งควรสอบถามบุคลากรก่อนกำหนดระยะเวลาดำเนินการเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมกับกิจกรรม โครงการ และภารกิจต่าง ๆ ของธนาคาร อีกทั้งจะต้องมีการ เผยแพร่บทบาทของธนาคารเกี่ยวกับภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและ สิ่งแวดล้อม เช่น โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านช่องทางสื่อสารที่มีอยู่อย่าง หลากหลาย ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรของธนาคารให้มีส่วนร่วมในการเผยแพร่

ภารกิจบทบาทหน้าที่ของธนาคารอีกทางหนึ่งด้วย เพื่อให้สังคมได้ตระหนักและเข้ามามีส่วนร่วมกับธนาคารในกิจกรรมดังกล่าว

ด้านบุคลากร

1. บุคลากรจะต้องมีการติดตามข่าวสารต่าง ๆ ของภารกิจด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งให้ความร่วมมือหรือปฏิบัติตามกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ตลอดจนยึดหลักการหรือขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเคร่งครัดจึงจะเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีได้ บุคลากรทุกระดับคือหัวใจขององค์การ การที่บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ตามภารกิจของธนาคารจะทำให้ทุกคนได้ใช้ความสามารถทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์การจะส่งผลดีแก่องค์การ

เอกสารอ้างอิง

จณิณ เอี่ยมสะอาด. (2550). รูปแบบและการสื่อสารการดำเนินธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณรงค์ วารีชล. (2550). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาเทศบาลคู่มือผู้นำอยู่ กรณีศึกษา : เทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ณัชชา วรรณรงค์. (2555). การมีส่วนร่วมของพนักงานในการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ในอุตสาหกรรมผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ปรีดา เจษฎาวรางกุล. (2550). การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมื่อคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่นวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ และคณะ . (2551). การพัฒนา CSR ในกระบวนการบริหารจัดการองค์กรธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ฝ่ายสวัสดิการสาธารณะ สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย.
- นฤมล หาญเชิงชัย. (2544). การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมของพนักงานธนาคาร : ศึกษาเฉพาะกรณีธนาคารในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาบริหาร และนโยบายสวัสดิการสังคม คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มยุรี ตันติยวงค์ษา. (2546). การมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงพยาบาลสงฆ์ในกิจกรรม 5 ส. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพรัช ตันอุต. (2552). การมีส่วนร่วมของผู้นำและประชาชนในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งเมืองนำอยู่ : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองเมืองแกนพัฒนาอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- หทัยรัตน์ วิชิตพรชัย. (2548). การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในระดับคณะวิชาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Cohen, and Uphoff, Norman T. (1980). Participation's Place in Rural Development : seeking clarity through specificity. World Development.